

Трусова Наталя, Артимонова Ірина, Козак Віталій. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку на засадах нової моделі фінансово-кредитної політики. *Економічний дискурс*. 2024. Випуск 1-2. С. 112-121.

DOI: <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2024-1-12>

УДК 336.132:338.43

JEL Classification D24, G21, G32

Трусова Наталя

доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування

Таврійський державний агротехнологічний університет

імені Дмитра Моторного

м. Запоріжжя, Україна

E-mail: trusova_natalya5@ukr.net

ORCID: 0000-0001-9773-4534

Артимонова Ірина

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів банківської справи та страхування

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

E-mail: artimonovair@ukr.net

ORCID: 0000-0003-1054-1356

Козак Віталій

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Таврійський державний агротехнологічний університет

імені Дмитра Моторного

м. Запоріжжя, Україна

E-mail: elevator.kozak@gmail.com

ORCID: 0009-0006-0722-0198

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ НА ЗАСАДАХ НОВОЇ МОДЕЛІ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ

Анотація

Вступ. Фінансова безпека суб'єктів агропродовольчого ринку України залежить від факторів різного характеру, і зокрема, від напрямів трансформації фінансово-кредитної політики, яка за загроз та викликів воєнного стану, зазнала негативної генерації. Вона породила гіпертрофовані диспропорції в банківському секторі, суттєво скоротила пропозиції кредитних ресурсів з боку фінансових установ, пришвидшила рецесію фінансово-кредитного забезпечення суб'єктів агропродовольчого ринку, різко масштабувала неконтрольоване коливання валютного курсу та його вплив на удорожчання вартості сировини у виробничій сфері, знизила грошові надходження різних рівнів та призупинила капіталізацію фінансових ресурсів.

Методи. У процесі дослідження використовувались наступні методи: монографічний (при вивченні досвіду та особливостей фінансового розвитку суб'єктів агропродовольчого ринку на засадах економічної та фінансової теорії), метод аналізу та синтезу (для оцінки стану фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку при переході до нової моделі фінансово-кредитної політики); абстрактно-логічний (при формуванні монетарного

механізму забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку); теоретичного узагальнення та порівняння (при виконанні теоретичних узагальнень та формулюванні висновків, удосконаленні понятійно-категоріального апарату дослідження); структурно-логічний (при вивченні процесу державного регулювання фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку, забезпечення їх фінансової рівноваги за нової моделі фінансово-кредитної політики).

Результати. Обґрунтовано методичний підхід до забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку на засадах зміни моделі фінансово-кредитної політики з метою призупинення монетарної, банківської та бюджетної рецесії, відновлення економічних зв'язків з ЄС та світом у воєнний та післявоєнний період, налагодження тимчасової підтримки та активізації руху фінансових потоків від глобальних фінансових інститутів. Побудовано базову модель рівноваги фінансово-кредитних потоків для забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку при зміні моделі фінансово-кредитної політики.

Перспективи. При забезпеченні фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку України на засадах нової моделі фінансово-кредитної політики необхідно, перш за все, визначити вплив банківського сектора, оскільки він є домінуючим вектором фінансової стабільності в країні та здатний оминути серйозні стратегічні прорахунки у фінансовій системі господарюючих бізнес-структур при формуванні оновлених гіпотез та парадигм їх фінансового розвитку. В якості основних напрямів подальшого дослідження, що дозволять відтворити фінансову систему суб'єктів агропродовольчого ринку та їх безпеку, з позиції результативності нової моделі фінансово-кредитної політики, виділено інструменти стимулювання НБУ щодо кредитування та інвестування пріоритетних підгалузей агропродовольчого ринку, з метою розширення можливостей бізнес-структур аграрного спрямування в країні.

Ключові слова: фінансова безпека, фінансово-кредитна політика, суб'єкти агропродовольчого ринку, банківське кредитування, державна підтримка, глобальні фінансові інститути.

Вступ.

Сучасний стан фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку України, який базується на таких інституціональних принципах національної безпеки, як: доцільність та системність парадигми фінансової рівноваги в просторі національних інтегрованих структур, відбувається на тлі активної фази збройного конфлікту. Важливо уникати спокуси відкладати фінансові зміни щодо вирішення цих питань до «кращих часів» й фокусувати увагу лише на традиційних джерелах забезпечення фінансової безпеки суб'єктів ринку, бо мотиви щодо подолання загроз залишаються життєво важливими в контексті функціонального симбіозу монетарної та бюджетної складових фінансово-кредитної політики, обумовлених формуванням фінансової рівноваги в безперервному русі фінансових потоків та відтворення процесу фінансового циклу в локально-регіональних системах банківського сектора.

Фінансово-кредитна політика агропродовольчого ринку України, за умови впливу загроз та викликів, зазнала негативної генерації. Вона породила гіпертрофовані диспропорції в банківському секторі, суттєво скоротила пропозиції кредитних ресурсів з боку фінансових установ, пришвидшила рецесію фінансового забезпечення суб'єктів агропродовольчого ринку, різко масштабувала неконтрольоване коливання валютного курсу та його вплив на удорожчання вартості сировини у виробничій сфері, знизила грошові надходження різних рівнів та призупинила капіталізацію фінансових ресурсів в агропродовольчих бізнес-структурах.

Ситуативність такої тенденції ускладнила функціонування агропродовольчого ринку в цілому та негативно вплинула на обсяг податкових надходжень до бюджетів різних рівнів України. Це вимагає від уряду дієвого реагування на виклики та загрози у форматі взаємовідносин між державами з приводу міжнародного валютного регулювання, стану валютних курсів, міждержавних запозичень на відновлення ринку, а також визначення пріоритетних інтересів держави на міжнародній арені. Виникає потреба у розробці нових моделей забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку, і, головне, активізації механізмів фінансово-кредитної політики, які б обумовили зростання обсягу грошових надходжень, збільшення доходів та податкових надходжень до бюджету, збалансували державну підтримку бізнес-структур різних форм господарювання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблемами розвитку фінансово-кредитної політики агропродовольчого ринку та зміною структури інтерналізованих складових її системи займалися такі вчені: І. Абрамова, Д. Демі [1], Н. Блащук-Дев'яткіна, В. Фелісеєв [5], О. Боднар, В. Кучер [6], А. Галайко [10], О. Лемішко [14], Т. Орехова [15], Н. Трусова, Ю. В. Заволока, А. Єфременко, Ю. В. Малашенко, М. Сідненко, О. Притемський, А. Сакун, Ю. Кирилов [18; 19].

Дослідження напрямів забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку здійснюється в межах економічної та фінансової теорій, які використовують систематизацію способів унормування критеріїв стійкого фінансового стану до формалізованого вигляду. Фіксація цих критеріїв у даному контексті уособлює науково-методичні аспекти побудови стабільної моделі фінансового розвитку суб'єктів агропродовольчого ринку, вивченням якої займалися О. Барановський [2], В. Коулман, Г. Скогстад, М. Аткинсон [8], Н. Давиденко, Г. Скрипник [9], Дж. Гаспар, П. Васконселос, О. Афонсу [11], О. Гривківська [12], Л. Вдовенко, О. Черненко [21]. У центрі уваги знаходяться проблеми формування впливу фінансових інструментів на параметри фінансової безпеки бізнес-структур агропродовольчого ринку України, особливо в частині забезпечення фінансової та цінової стабільності, яким приділено значну увагу такими науковцями, як: О. Підхонний, Н. Демчишак, Ю. Дропа [16], Л. Тулуш, О. Радченко, О. Грищенко [20], Н. Віговська, М. Александрова, В. Довгальок, С. Дейчек, І. Литвинчук [22].

Мета.

Метою статі є обґрунтування методичного підходу до забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку на засадах зміни моделі фінансово-кредитної політики з метою призупинення монетарної, банківської та бюджетної рецесії, відновлення економічних зв'язків з ЄС та світом у воєнний та післявоєнний період, налагодження тимчасової підтримки та активізації руху фінансових потоків від глобальних фінансових інститутів.

Методологія дослідження.

У процесі дослідження використовувались наступні методи: монографічний (при вивченні досвіду та особливостей фінансового розвитку суб'єктів агропродовольчого ринку на засадах економічної та фінансової теорії), метод аналізу та синтезу (для оцінки стану фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку при переході до нової моделі фінансово-кредитної політики); абстрактно-логічний (при формуванні монетарного механізму забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку); теоретичного узагальнення та порівняння (при виконанні теоретичних узагальнень та формулюванні висновків, удосконаленні понятійно-категоріального апарату дослідження); структурно-логічний (при вивченні процесу державного регулювання фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку, забезпечення їх фінансової рівноваги за нової моделі фінансово-кредитної політики).

Результати.

Систематичність проведення моніторингу щодо дисбалансу діяльності суб'єктів агропродовольчого ринку дозволяє трансформувати вільні грошові кошти в результативне освоєння, здійснити оцінку факторів та їх впливу на фінансову безпеку через визначення порогу кризового фінансового стану, за наявності якого, стабілізувати їх фінансове забезпечення, вишукати потреби у джерелах відновлення та налагоджування нових господарських зв'язків, зміцнити здатність до протистояння фінансовим ризикам внутрішнього та зовнішнього характеру, стабілізувати фінансову рівновагу та адаптувати до нових реалій воєнного та післявоєнного періодів [21].

Дієвість заходів фінансово-кредитної політики агропродовольчого ринку безпосередньо визначається ресурсною базою та диверсифікованою структурою формування її джерел. Саме

належне функціонування виробничої сфери суб'єктів агропродовольчого ринку, здатне забезпечити потреби держави та є ключовим завданням на етапі стрімких економічних змін в Україні. При цьому, стабільність та дієздатність фінансових інструментів країни визначається рухом фінансових потоків від глобальних фінансових інститутів у післявоєнне відновлення фінансово-економічних зв'язків на агропродовольчому ринку, за умови призупинення рецесії фінансового забезпечення, зростання попиту на обсяг виробництва агропродукції.

Відновлення фінансового розвитку агропродовольчого ринку в майбутньому має проводитись через канали трансмісійного монетарного механізму, які передають імпульси до активізації фінансово-кредитної політики господарюючих суб'єктів всіх типів. Проте, їх фінансовий прогрес часто гальмується неадекватним фінансово-кредитним регулюванням в державі, оскільки Україна пов'язана із монетарною політикою більшості країн світу, і є важливою частиною сприятливого середовища функціонування агропродовольчого ринку в країні, в якій відбувається підпорядкований фінансовий розвиток.

Багато науковців доводять про неможливість поділу між розвитком фінансово-кредитної та монетарної політик, оскільки вони мають потужний розподільчий вплив на забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку, на наповнення бюджету податковими надходженнями, використання кредитів та обсягу державної допомоги галузі [3].

Функціонування монетарного трансмісійного механізму в Україні до початку воєнного стану відбувалося в режимі таргетування інфляції. Підтвердженням цьому є тісний зв'язок між обліковою ставкою НБУ та вартістю кредитів, наданих суб'єктам агропродовольчого ринку в національній валюті [13].

Пропозиції щодо кількісного пом'якшення інструментів фінансово-кредитної політики центрального банку виявилися ефективними та пом'якшили загрозу впливу монетарного сектора на фінансову безпеку учасників агропродовольчого ринку на початку збройного конфлікту [4], що з позиції закону логіки призвело до скорочення пропозиції кредитних ресурсів банківських установ для бізнес-структур агропродовольчого сектора. Причиною такої тенденції стало підвищення облікової ставки НБУ та значне зростання ризику кредитоспроможності позичальників [7]. Це свідчить про необхідність внесення коректив у політику НБУ щодо стимулювання кредитування суб'єктів агропродовольчого ринку України.

Спираючись на систему національних рахунків (СНР), можна звести усі напрями забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку, при зміні моделі фінансово-кредитної політики, до чотирьох взаємозв'язаних інституціональних секторів: приватного, бюджетного, монетарного та зовнішньоекономічного [17].

Фінансово-кредитна політика агропродовольчого ринку в приватному секторі країни забезпечує заощадження від виробничої сфери суб'єктів ринку. Він відображає кон'юнктурний попит на грошові ресурси в національній валюті, а при незадоволених потребах – на фінансові ресурси закордонних фінансових інститутів. Вираз у дужках лівої частини рівняння є не що інше, як внутрішні заощадження суб'єктів агропродовольчого ринку (S') та інвестиції (I'). Права частина рівняння є чистий експорт агропродовольчого ринку (NX') [17]:

$$S'd - I'd = NX' \quad (1)$$

Отже, грошові нагромадження для фінансування суб'єктів агропродовольчого ринку можуть бути тісно пов'язані із їх зовнішньою діяльністю, що представляють цей сектор.

Фінансово-кредитна політика агропродовольчого ринку в бюджетному секторі країни формує податкові надходження до бюджетів всіх рівнів (T), та відображає частину агрегованого попиту на бюджетне фінансування суб'єктів ринку, який представлений формулою (2), [17]:

$$G = C^nd + C^na + I^nd + I^na \quad (2)$$

де, G – бюджетні видатки на фінансування суб'єктів агропродовольчого ринку; C^nd – обсяг цільового використання фінансових ресурсів за програмами державної фінансової підтримки

суб'єктів агропродовольчого ринку; C^a – сума державних видатків на споживання суб'єктами агропродовольчого ринку іноземної фінансової допомоги; I^d – обсяг бюджетного інвестування національного рівня на відновлення агропродовольчого виробництва; I^a – обсяг бюджетних інвестиційних видатків на іноземні ресурси, що споживаються національними виробниками агропродовольчого ринку.

Різниця між надходженнями та видатками бюджету складає бюджетний надлишок (заощадження) (BS), [17]:

$$BS = I - G, \quad (3)$$

Фінансово-кредитна політика агропродовольчого ринку в монетарному секторі країни забезпечує міжнародне співробітництво господарюючих суб'єктів із глобальними фінансовими інститутами. Вони тимчасово (в період воєнного або кризового періоду) спрямовують фінансові потоки в бюджетну та локально-регіональну систему банківського сектора для підтримки агропродовольчого виробництва під певні відсоткові ставки, які мають використовуватись комерційними банківськими установами на національному рівні.

В результаті виникають ліквідні вимоги до даної країни, де функціонують національні та іноземні суб'єкти агропродовольчого ринку (приватний сектор), а також до бюджетних установ. Вони формують активи, які згодом на вимогу глобальних фінансових інститутів мають забезпечити ритмічний цикл відтоку фінансових ресурсів з країни. Поряд з цим виникають зобов'язання національних банківських установ до приватного сектора агропродовольчого виробництва та бюджетних інституцій, а їх сукупність представляє всю грошову масу країни.

Виходячи з умов рівноважного стану монетарного сектора, що обслуговує суб'єктів агропродовольчого ринку, формується взаємопогашення вимог та зобов'язань [17]:

$$M = NFA + NDA, \quad (4)$$

де, M – пасиви (грошова маса); NFA – чисті іноземні активи; NDA – чисті внутрішні активи.

Чисті іноземні активи монетарного сектора як для Національного банку, так і підконтрольних йому банківських установ, представляють собою чисті міжнародні резерви країни (R). Вони є головним джерелом фінансування дефіциту коштів приватного (агропродовольчого) та бюджетного секторів. Іншим джерелом є чистий експорт капіталу (KA), як джерело фінансування дефіциту коштів у внутрішній фінансово-кредитній політиці країни та забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку [17].

$$KA = K_{ex} - K_{im}, \quad (5)$$

Потреба в припливі іноземних фінансових потоків (капіталу), з позицій фінансування дефіциту власних заощаджень суб'єктів агропродовольчого ринку (приватний сектор) та дефіциту бюджетного інвестування на їх підтримку, визначається як обернена змінна величина до офіційних резервних бюджетних активів в державі (ΔR). Приріст чистих іноземних фінансових потоків (капіталу) буде виникати при перевищенні бюджетних інвестиційних видатків над грошовими заощадженнями суб'єктів агропродовольчого ринку [17]:

$$KA - \Delta R = (I - S) + (G - T), \quad (6)$$

Фінансово-кредитна політика агропродовольчого ринку в зовнішньоекономічному секторі спрямована на забезпечення фінансової безпеки господарюючих суб'єктів та виникає в результаті взаємодії вищеперахованих секторів національного рівня з країнами-партнерами європейського та світового рівня. Ця взаємодія є фінансовою системою, яку представлено таким чином [17]:

$$NX = (S - I) + (T - G), \quad (7)$$

Порівнявши дане рівняння з рівнянням (6), знаходимо, що вони відображають рух фінансово-кредитних потоків в протилежному напрямі [17]:

$$KA - \Delta R = -NX, \quad (8)$$

Це означає, що за умов взаємодії секторів національного рівня з країнами-партнерами європейського та світового рівня, фінансово-кредитна політика агропродовольчого ринку в зовнішньоекономічному секторі, що спрямована на забезпечення фінансової безпеки господарюючих суб'єктів, може бути недієздатна та провокувати від'ємне значення чистого експорту грошових заощаджень господарюючих суб'єктів. Виникає потреба покриття нестачі власних заощаджень суб'єктів агропродовольчого ринку через залучення до країни іноземних інвестицій та фінансових запозичень від глобальних фінансових інститутів ЄС та світу.

За таких умов виникає реальний розвиток подій, що спонукає до впровадження цифровізації фінансової системи суб'єктів агропродовольчого ринку та досягнення стабільного стану їх фінансової безпеки. Це підтверджує нашу гіпотезу, що для забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку в цифровізованій екосистемі необхідний захист їх структурних об'єктів фінансової системи за кількісними та якісними параметрами показників фінансового стану та платоспроможності, що забезпечені цифровими технологіями локально-регіональних систем банківського сектора для попередження кіберінцидентів зовнішнього й внутрішнього характеру, посилення контролю за рухом фінансових ресурсів (потоків), зберігання функціональних взаємозв'язків між складовими фінансово-кредитної політики агропродовольчого ринку за умови виникнення загроз та конфліктів у макросередовищі.

За допомогою використання системи алгебраїчних рівнянь, визначається рівноважність власних заощаджень суб'єктів агропродовольчого ринку за відсотковою ставкою та балансом фінансово-кредитних платежів для обох держав одночасно, що уособлює в собі міжнародне співробітництво в цілому [17]:

$$\text{Лінія (y) рівноваги на національних ринках} \quad \left\{ \begin{array}{l} \text{Ринок інвестицій (IS)} S(r, y) + I(r) + IM'(y') \\ \text{Фінансово-кредитний ринок (LM)} \bar{P}L(r, y) = D + R \end{array} \right\}, \quad (9)$$

$$\text{Лінія (y) рівноваги на світових ринках} \quad \left\{ \begin{array}{l} \text{Ринок інвестицій (IS')} S'(r', y') + I(r) + IM'(y') \\ \text{Фінансово-кредитний ринок (LM')} P'L(r', y') = D' + R' \end{array} \right\}, \quad (10)$$

$$\text{Баланс фінансово-кредитних платежів} \quad \left\{ \begin{array}{l} BP = \Delta R = -\Delta R' \text{ або} \\ (BP, B'P') = IM'(y') - IM(y) + KA(r, r'), [= 0] \end{array} \right\}, \quad (11)$$

де, S – власні заощадження суб'єктів агропродовольчого ринку; I – національні інвестиції; IM – імпорт іноземних інвестицій; PL – попит на фінансові ресурси (капітал); D – пропозиція фінансових ресурсів за рахунок внутрішніх кредитів; R – міжнародні резерви країн-партнерів (пропозиція фінансових ресурсів (капіталу)); ΔR – зміни у міжнародних резервах країн-партнерів (пропозиція фінансових ресурсів (капіталу)); KA – баланс руху фінансово-кредитних потоків (капіталу); r – відсоткова ставка (банківський фактор); $*$ – позначення показників країни-партнера (учасників ринку).

При цьому, зміна моделі фінансово-кредитної політики агропродовольчого ринку на національному рівні, що забезпечує фінансову безпеку суб'єктів, трансформує моделі загальної рівноваги фінансово-кредитних потоків між двома країнами (як для світової (великої), так і для національної (малої) економіки) та забезпечує фінансову безпеку суб'єктів ринку.

Ця відповідність у відкритій фінансовій системі суб'єктів агропродовольчого ринку України забезпечує зміну моделі фінансово-кредитної політики, яка досягається через логістичне вікно, яке відкриває рух до локальних фінансових інститутів тих країн-партнерів (учасників ринку), які на її території збалансовують фінансово-кредитні потоки, врегульовують відсоткову ставку банківського кредитування за тарифним методом, тобто займаються розбудовою нових економічних зв'язків з ЄС та світом.

Висновки і перспективи.

Таким чином, при забезпеченні фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку України на засадах нової моделі фінансово-кредитної політики необхідно, перш за все, визначити вплив банківського сектора, оскільки він є домінуючим вектором фінансової стабільності в країні та здатний оминати серйозні стратегічні прорахунки в фінансовій системі господарюючих бізнес-структур при формуванні оновленої зовнішньоекономічної парадигми та концепції їх фінансової системи.

Необхідно зазначити, що залишаючись у межах торговельно-посередницької доктрини, модель відтворення фінансової системи (ВФС) суб'єктів агропродовольчого ринку може зазнати тривалої рецесії. Тобто, фінансово-кредитна політика агропродовольчого ринку на національному рівні, витрачаючи через зовнішню торгівлю фінансові ресурси, втрачає домінуючу перерозподільчу функцію у відтворювальному процесі фінансового циклу. При цьому, більша частка капіталізованих фінансових ресурсів суб'єктів агропродовольчого ринку потрапляє до міжнародних фінансових інститутів. Тому, згідно національних законодавчих вимог, банківські установи мають формувати резерви за активами (за фінансовими активами та за дебіторською заборгованістю) та резерви за фінансовими зобов'язаннями для забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку на національному рівні.

В якості основних напрямів подальшого дослідження, що дозволять відтворити фінансову систему суб'єктів агропродовольчого ринку та їх безпеку, з позиції результативності нової моделі фінансово-кредитної політики, виділено наступне: підтримання рівня капіталізації банків шляхом забезпечення їх ліквідності через гнучкий механізм рефінансування і, як наслідок, підвищення банківської кредитоспроможності для підтримки суб'єктів агропродовольчого ринку; підвищення якості кредитних ресурсів через покращення якості банківських активів; створення відповідних лояльних умов отримання кредиту, якими можуть стати тимчасові податкові пільги, як інструмент стимулювання кредитування та інвестування в пріоритетні підгалузі агропродовольчого ринку; розширення можливостей внутрішнього ринку через застосування НБУ злагоджених інструментів впливу на механізм всього фінансового ринку; розробка комплексної стратегії розширення кредитування бізнес-структур аграрного спрямування в країні.

Список використаних джерел

1. Абрамова І. В., Демі Д. І. Фінансова політика в аграрному секторі економіки: стан та перспективи. Житомир: Жнаєв. 2015. 258 с.
2. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні: методологія оцінки та механізми підтримки. Київ: Київський національний торговельно-економічний університет. 2004. 347 с.
3. Beckman M. A Review on the Distributional Effects of Monetary Policy. 2022 URL: <https://www.positivemoney.eu/2022/08/distributional-effects-of-monetary-policy/> (дата звернення: 22.02.2024).
4. Bernanke B. S. The new tools of monetary policy. *American Economic Review*. 2020. Vol. 110(4). Pp. 943-983.
5. Блащук-Девяткіна Н. З., Фелісеєв В. А. Вплив грошово-кредитної політики на банківську систему України. *Молодий вчений*. 2020. №5(81). С. 153-158.
6. Боднар О. А., Кучер В. А. Особливості формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств в сучасних умовах. *Modern economics*. 2017. №6. С. 6-14.
7. Чиж Н., Урбан О. Грошово-кредитна політика України: сучасні тенденції та виклики. *Економічний форум*. 2023. №1 (1). С. 157-162.
8. Coleman W., Skogstad G., Atkinson M. Paradigm Shifts and Policy Networks: Cumulative Change in Agriculture. *Journal of Public Policy*. 1996. Vol. 16. Pp. 273-301.
9. Davydenko N., Skrypyuk H. Evaluation methods of investment attractiveness of Ukrainian agricultural enterprises. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2017. Vol. 3(5). Pp. 103-107.
10. Галайко А. М. Державна фінансова політика підтримки розвитку галузі тваринництва. *Науковий вісник Одеський національний університет імені І.І. Мечникова. Серія «Економіка»*. 2018. Вип. 23. №3 (68). С. 145-149.
11. Gaspar J., Vasconcelos P., Afonso O. Economic growth and multiple equilibrium: A critical note. *Economic Modelling*. 2014. Vol. 36. Pp. 157-160.

12. Гривківська О. В. (2013). Забезпечення фінансової безпеки сільського господарства. Тернопіль: Астон. 2013. 233 с.
13. Ільчук П. Г., Коць О. О., Зборівець Ю. Б. Вплив монетарної політики НБУ на динаміку кредитних та депозитних ставок. *Ефективна економіка*. 2019. №9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7278>. (дата звернення: 22.02.2024).
14. Лемішко О. О. Державна фінансова політика відтворення капіталу в аграрному секторі економіки. *Бізнес Інформ*. 2019. №6. С. 146-154.
15. Орехова Т. В. Транснаціоналізація економічних систем в умовах глобалізації. Донецьк. Донецький національний університет. 2007. 147 с.
16. Підхонний О. М., Демчишак Н. Б., Дропа Ю. Б. Фінансова активність населення у формуванні індикаторів рівня довіри населення та ризику тіньової економіки: приклад України. *Простір*. 2019. №40 (38). С. 16-21.
17. Рокоча В. В., Овахайло Б. М., Терехов В. І. Геоелектроніка та глобальні стратегії українського бізнесу (антикризовий аспект). Київ: Університет економіки та права «КРОК». 2017. 202 с.
18. Trusova N. V., Yakusheva I. Ye., Zavaloka Yu. M., Yefremenko A. H., Malashenko Yu. A., Sidenko M. V. Imperatives of functioning of the financial market of Ukraine in the global space of debt loading. *Journal of Economic Studies*. 2020. Vol. 47 (7). Pp. 101-115.
19. Trusova N. V., Prystemskyi O. S., Hryvkiivska O. V., Sakun A. Zh., Kyrylov Yu. Y. Modeling of system factors of financial security of agricultural enterprises of Ukraine. *Regional Science Inquiry*. 2021. Vol. 13 (1). Pp. 169-182.
20. Tulush L. D., Radchenko O. D., Hryshchenko O. Yu. The choice of indicators for monitoring financial regulation of sustainable development of agricultural regions: the example of Ukraine. SHS Web of Conferences, 106, III International Scientific and Practical Conference «Modern Management Trends and the Digital Economy: from Regional Development to Global Economic Growth» (MTDE 2021). 2021. Vol. 01029. P. 13. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202110601029>
21. Вдовенко Л. О., Черненко О. С. Фінансова безпека суб'єктів підприємництва в аграрній сфері: Монографія. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 252 с.
22. Vyhovska N. G., Aleksandrova M. M., Dovgaliuk V. V., Diachek S. M., Lytvynchuk I. V. Transformation of financial relations of business entities in the context of globalization. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. 2018. Vol. 9 (8). Pp. 2868-2884.

Статтю отримано: 26.02.2024 / Рецензування 05.04.2024 / Прийнято до друку: 30.06.2024

Trusova Natalia

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor
Department of Finance, Accounting and Taxation
Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University
Zaporizhzhia, Ukraine

E-mail: trusova_natalya5@ukr.net,
ORCID: 0000-0001-9773-4534

Artimonova Iryna

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor
Department of Finance, Banking and Insurance
Bila Tserkva National Agrarian University
Bila Tserkva, Ukraine

E-mail: artimonovaira@ukr.net
ORCID: 0000-0003-1054-1356

Kozak Vitalii

Graduate Student of the Third (educational and scientific) Level of Higher Education
Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University
Zaporizhzhia, Ukraine

E-mail: elevator.kozak@gmail.com
ORCID: 0009-0006-0722-0198

ENSURING FINANCIAL SECURITY OF AGRO-FOOD MARKET SUBJECTS ON THE BASIS OF THE NEW MODEL FINANCIAL AND CREDIT POLICY

Abstract

Introduction. The financial security of the subjects of the agro-food market of Ukraine depends on various factors, and in particular, on the directions of transformation of the financial and credit policy, which, due to the threats and challenges of the martial law, has undergone a negative generation. It gave rise to hypertrophied disparities in the banking sector, significantly reduced the supply of credit resources from financial institutions, accelerated the recession of financial and credit provision of subjects of the agro-food market, sharply scaled the uncontrolled fluctuation of the exchange rate and its impact on the increase in the cost of raw materials in the production sphere, reduced cash receipts of various levels and suspended the capitalization of financial resources.

Methods. The following methods were used in the research process: monographic (when studying the experience and features of the financial development of subjects of the agro-food market on the basis of economic and financial theory), the method of analysis and synthesis (when assessing the state of financial security of subjects of the agro-food market when transitioning to a new model financial and credit policy); abstract and logical (when forming a monetary mechanism for ensuring the financial security of subjects of the agro-food market); theoretical generalization and comparison (when performing theoretical generalizations and formulating conclusions, improving the conceptual and categorical research apparatus); structural and logical (when studying the process of state regulation of the financial security of subjects of the agro-food market, ensuring their financial balance under the new model of financial and credit policy).

Results. A methodical approach to ensuring the financial security of the subjects of the agro-food market on the basis of changing the model of financial and credit policy with the aim of suspending the monetary, banking and budget recession, restoring economic ties with the EU and the world in the war and post-war period, as well as establishing temporary support is substantiated and activation of the movement of financial flows from global financial institutions. A basic model of the balance of financial and credit flows has been built to ensure the financial security of subjects of the agro-food market in the event of a change in the model of financial and credit policy.

Discussion. When ensuring the financial security of the subjects of the agro-food market of Ukraine on the basis of the new model of financial and credit policy, it is necessary, first of all, to determine the influence of the banking sector, since it is the dominant vector of financial stability in the country and is capable of bypassing serious strategic miscalculations in the financial system of business structures in the formation of updated hypotheses and paradigms of their financial development. As the main directions of further research, which will allow to reproduce the financial system of the subjects of the agro-food market and their security, from the standpoint of the effectiveness of the new model of financial and credit policy, the NBU's incentive tools for lending and investing in priority sub-sectors of the agro-food market have been selected, with the aim of expanding business opportunities structures of agrarian direction in the country.

Keywords: financial security, financial and credit policy, subjects of the agro-food market, bank lending, state support, global financial institutions.

References

1. Abramova, I.V., & Demy, D.I. (2015). *Finansova polityka v ahromomu sektori ekonomiky: stan ta perspektyvy* [Financial policy in the agricultural sector of the economy: state and prospects]. Zhytomyr: Zhnaeu.
2. Baranovsky, O.I. (2004). *Finansova bezpeka v Ukraini: metodolohiia otsinky ta mekhanizmy pidtrymky* [Financial security in Ukraine: assessment methodology and support mechanisms]. Kyiv: Kyivskiy natsionalnyi torhovelno-ekonomichnyi universytet.
3. Beckman, M. (2022). A Review on the Distributional Effects of Monetary Policy. Retrieved from <https://www.positivemoney.eu/2022/08/distributional-effects-of-monetary-policy/>
4. Bernanke, B.S. (2020). The new tools of monetary policy. *American Economic Review*, 110 (4), 943-983.
5. Blaschuk-Devyatkina, N. Z., & Feliseev, V.A. (2020). Vplyv hroshovo-kredytnoi polityky na bankivsku systemu Ukrainy [The impact of monetary policy on the banking system of Ukraine]. *Molodyi vchenyi* [Young scientist], 5(81), 153-158.
6. Bodnar, O.A., & Kucher, V.A. (2017). Osoblyvosti formuvannya finansovykh resursiv silskohospodarskykh pidpriemstv v suchasnykh umovakh [Features of the formation of financial resources of agricultural enterprises in modern conditions]. *Modern economics*, 6, 6-14.
7. Chyzh, N., & Urban, O. (2023). Hroshovo-kredytna polityka Ukrainy: suchasni tendentsii ta vyklyky

[Monetary and credit policy of Ukraine: modern trends and challenges]. *Ekonomichnyi forum* [Economic Forum], 1 (1), 157-162.

8. Coleman, W., Skogstad, G., & Atkinson, M. (1996). Paradigm Shifts and Policy Networks: Cumulative Change in Agriculture. *Journal of Public Policy*, 16, 273-301.

9. Davydenko, N., & Skrypyk, H. (2017). Evaluation methods of investment attractiveness of Ukrainian agricultural enterprises. *Baltic Journal of Economic Studies*, 3 (5), 103-107.

10. Galayko, A.M. (2018). Derzhavna finansova polityka pidtrymky rozvytku haluzi tvarynnytstva [State financial policy of supporting the development of the livestock industry]. *Naukovyi visnyk Odeskyi natsionalnyi universytet imeni I.I. Mechnikova. Seriya «Ekonomika»* [Scientific Bulletin of I.I. Mechnikov Odesa National University. Series «Economics»], 23, 3(68), 145-149.

11. Gaspar, J., Vasconcelos, P., & Afonso, O. (2014). Economic growth and multiple equilibrium: A critical note. *Economic Modelling*, 36, 157-160.

12. Hryvkivska, O.V. (2013). *Zabezpechennia finansovoi bezpeky silskoho gospodarstva* [Ensuring the financial security of agriculture]. Ternopil: Aston.

13. Ilchuk, P.G., Kots, O.O., & Zborivets, Yu.B. (2019). Vplyv monetarnoi polityky NBU na dynamiku kredytnykh ta depozytnykh stavok [Impact of NBU monetary policy on credit and deposit rates dynamics]. *Efektivna ekonomika* [Efficient economy], 9. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7278>.

14. Lemishko, O.O. (2019). Derzhavna finansova polityka vidtvorennia kapitalu v ahranomu sektori ekonomiky [State financial policy of capital reproduction in the agricultural sector of the economy]. *Biznes Inform* [Business Inform], 6, 146-154.

15. Orekhova, T. V. (2007). *Transnatsionalizatsiia ekonomichnykh system v umovakh hlobalizatsii* [Transnationalization of economic systems in the conditions of globalization]. Donetsk. Donetskyi natsionalnyi universytet.

16. Pidkhomnyi, O. M., Demchyshak, N. B., & Dropa, Y. B. (2019). Finansova aktyvnist naselennia u formuvanni indyikatoriv rivnia doviry naselennia ta ryzyky tinovoi ekonomiky: pryklad Ukrainy [Population financial activity in the formation of indicators for public confidence level and shadow economy risks: the case of Ukraine]. *Prostir* [Espacios], 40 (38), 16-21.

17. Rokocha, V.V., Ovahaylo, B.M., & Terekhov, V.I. (2017). *Heoekonomika ta hlobalni stratehii ukrainskoho biznesu (antykryzovyi aspekt)* [Geo-economics and global strategies of Ukrainian business (anti-crisis aspect)]. Kyiv: Universytet ekonomiky ta prava «KROK».

18. Trusova, N.V., Yakusheva, I.Ye., Zavoloka, Yu.M., Yefremenko, A.H., Malashenko, Yu.A., & Sidnenko, M.V. (2020). Imperatives of functioning of the financial market of Ukraine in the global space of debt loading. *Journal of Economic Studies*, 47 (7), 101-115.

19. Trusova, N.V., Prystemskyi, O.S., Hryvkivska, O.V., Sakun, A.Zh., & Kyrilov, Yu.Y. (2021). Modeling of system factors of financial security of agricultural enterprises of Ukraine. *Regional Science Inquiry*, 13 (1), 169-182.

20. Tulush, L.D., Radchenko, O.D., & Hryshchenko, O.Yu. (2021). The choice of indicators for monitoring financial regulation of sustainable development of agricultural regions: the example of Ukraine. *SHS Web of Conferences*, 106, III International Scientific and Practical Conference «Modern Management Trends and the Digital Economy: from Regional Development to Global Economic Growth» (MTDE 2021), 01029, 13. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202110601029>.

21. Vdovenko, L.O., & Chernenko, O.S. (2017). *Finansova bezpeka subiektiv pidpriemnytstva v ahranii sferi* [Financial security of business entities in the agrarian sphere]. Vinnytsia: TOV «Nilan-LTD».

22. Vyhovska, N.G., Aleksandrova, M.M., Dovgaliuk, V.V., Diachek, S.M., & Lytvynchuk, I.V. (2018). Transformation of financial relations of business entities in the context of globalization. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*, 9(8), 2868-2884.

Received: 02.26.2024 / Review 04.05.2024 / Accepted 06.30.2024

